

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ ФОРМУВАННЯ ІНШОМОВНОЇ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Марчій-Дмитраш Т.М.

Державний вищий навчальний заклад «Прикарпатський
національний університет імені Василя Стефаника»

кандидат педагогічних наук,

доцент кафедри теорії та методики дошкільної і спеціальної освіти

Актуальність дослідження. Реформування сучасної дошкільної освіти орієнтується великою мірою на особистісно орієнтований і компетентнісний підходи, які передбачають акцент на оволодінні дітьми дошкільного віку мовленнєвими навичками, необхідними для життя у соціумі і навчання в школі. Це підтверджено Конституцією України, Законом України «Про освіту», «Про дошкільну освіту», програмами розвитку дітей, концептуальними положеннями мовної освіти. Із урахуванням цього актуалізуються нові проблеми формування комунікативної компетентності дітей дошкільного віку, зокрема і у процесі опанування ними іноземною мовою, що передбачено Базовим компонентом дошкільної освіти в Україні. Специфіку навчання іноземної мови в цьому віці зумовлено тим, що діти використовують її як засіб спілкування, запам'ятовуючи фрази і речення, а не окремі компоненти мови. Методично правильно організований процес сприяє успішнішому засвоєнню дошкільниками навчальної інформації, а також створює базу для подальшого опанування нерідної мови [4, с. 7].

Метою статті є охарактеризувати сучасні тенденції формування іншомовної комунікативної компетентності дітей дошкільного віку.

Формування комунікативних умінь і навичок – одна із основних проблем сучасної дошкільної лінгводидактики. Її досліджували визначні педагоги й лінгвісти XIX–XXI століть, такі як М. Бунаков, Ф. Буслаєв, В. Водовозов, Я. Грот, Н. Марецька, О. Потебня, В. Сухомлинський, К. Ушинський та інші, які

вбачали мету навчання мові у формуванні комунікативних умінь, а також такі зарубіжні і вітчизняні науковці як К. Менг, К. Крафт, А. Богуш, О. Соботович, Т. Піроженко та інші. Питання формування комунікативної компетентності, маючи глибокі історичні корені, залишаються досі актуальними, оскільки, як свідчать результати досліджень і практика, комунікативні вміння сучасних дошкільників розвинено недостатньо.

Проаналізувавши поняття «компетентність», «компетенція», «комунікативна компетентність», «предметна компетентність», зауважимо, що у наукових джерелах простежуються розбіжності у трактуванні і використанні цих понять, разом із тим, компетентність (із опорою на програму розвитку дитини дошкільного віку «Я у Світі») нами розглядається як набута у процесі навчання інтегрована здатність особистості, яка складається із знань, досвіду, цінностей і ставлення, які можуть цілісно реалізовуватися на практиці; компетенція — суспільно визнаний рівень знань, умінь, навичок, ставлень у певній сфері діяльності людини; комунікативна компетентність — здатність особистості застосувати у конкретному спілкуванні знання мови, способи взаємодії з людьми, навички роботи у групі, володіння різними соціальними ролями [1]; комплексне застосування мовних і немовних соціально-побутових ситуацій, уміння орієнтуватися у спілкуванні, ініціативність спілкування тощо. Іншомовна комунікативна компетентність — сукупність мовних, мовленнєвих, країнознавчих та лінгвокраїнознавчих знань і умінь, що забезпечують ефективність процесу спілкування іноземною мовою. Структурно її представлено на рис. 1.

Рис. 1. Структура іншомовної комунікативної компетентності

Як видно з рис. 1, складовими іншомовної комунікативної компетентності є мовна, мовленнєва, соціокультурна. Складниками мовної компетентності є фонетична, лексична, граматична. Оволодіння мовленнєвою компетентністю передбачає аудіювання, говоріння, читання, письмо. Соціокультурна компетентність передбачає країнознавчий і лінгвокраїнознавчий аспекти. Таким чином, іншомовна комунікативна компетентність – це складне багатокомпонентне явище, яке потребує постійної роботи і удосконалення як з боку педагога, так і дитини.

Розвиток комунікативної компетентності дітей дошкільного віку у процесі підготовки до навчання в школі пов'язаний із набуттям ними вмінь установлювати контакт із партнером у спілкуванні, дотримуючись правил етикету. Дошкільники спостерігають і наслідують приклади спілкування дорослих, однолітків між собою. Проте педагог не завжди готовий до створення іншомовного мовленнєвого розвивального середовища, а діяльність дошкільника зазвичай зводиться до виконання ним низки навчальних завдань. Тому з метою формування комунікативних умінь дітей дошкільного віку важливо створити сприятливий клімат на заняттях із використанням різних видів ігор, в тому числі і дидактичних, малих фольклорних жанрів, які допомагатимуть вчитися у невимушеній атмосфері творчої співпраці, позитивних емоцій, самовираження, вільного висловлювання думок [3, с. 3].

Застосування ігор і творів фольклору у процесі формування іншомовної комунікативної компетентності сприяє виконанню важливих завдань, необхідних для навчання в школі, зокрема створенню психологічної готовності дітей до міжособистісного іншомовного спілкування, розвитку усіх психічних процесів, здатності самостійно будувати процес комунікації, бути активним і впевненим у собі членом соціуму, заявляти про себе. На цьому наголошено, зокрема, і у програмі розвитку дітей дошкільного віку «Я у Світі». Провідна роль у цьому процесі належить педагогу, який повинен вміло використовувати всі можливості ігор, віршів, лічилок, пісень, казок тощо.

Оскільки в ЗДО вивчення іноземної мови більшою мірою сконцентровано на розвитку навичок говоріння і аудіювання (за програмою переважає усна форма навчання), то важливо мотивувати дітей. Формування комунікативної компетентності відбувається в штучному іншомовному середовищі, створеному педагогом, в межах конкретної теми («Привітання і знайомство», «Моя сім'я», «Свійські та дикі тварини», «Кольори», «Іграшки», «Фрукти і овочі», «Цифри. Лічба», «Їжа», «Одяг», «Транспорт» та інші). Майстерність педагога полягає в тому, щоб грамотно поєднати комунікативну діяльність дошкільників із конкретним лексичним матеріалом, яким вже оволоділи діти [5]. Мовне середовище, в якому перебувають діти, зокрема, загальна культура вчителя, його мовлення (формулювання правил-інструкцій, лінгвокраїнознавчих коментарів, тлумачення правил гри, завдань тощо), емоційність, виразність, правильність вимови й інтонуювання, відіграє неабияку роль, оскільки в ньому розвивається чуття мови. Це в свою чергу сприяє і розвитку рідної мови за рахунок пошуку слова чи поняття, порівняння чи співставлення виразів і понять [2, с. 50].

Висновки. У підсумку зазначимо, що зацікавленість дітьми дошкільного віку у вивченні іноземної мови, формування їх іншомовної комунікативної компетентності узалежнено від педагога, рівня його майстерності, артистизму та творчості, врахування ним психологічних та вікових особливостей вихованців, їхніх потреб та інтересів.

Перспективи подальших досліджень вбачаємо в необхідності обґрунтування шляхів удосконалення професійної підготовки вчителів іноземної мови, готових до організації дидактичних ігор з метою розвитку мовленнєвих умінь дошкільників, використання педагогічних інновацій у навчанні іноземної мови.

Список літератури

1. Державний стандарт початкової загальної освіти // Початкова освіта. – 2011. – № 18 (594).

2. Заблоцька Л. Розвиток пізнавальної активності учнів молодшого шкільного віку в процесі вивчення англійської мови / Л. Заблоцька // Мандрівець. – 2001. – №5–6. – С. 45–50.

3. Тофан Р. Формування мовленнєвої діяльності учнів на уроках української мови / Р. Тофан // Початкова освіта. – 2012. – № 7 (631). – С. 3 – 7.

4. Шкваріна Т. Англійська мова для дітей дошкільного віку. Програма, методичні рекомендації / Т. Шкваріна. – К.: Шкільний світ, 2008. – 111с.

5. <http://oldconf.neasmo.org.ua/node/2301>.